

e sănt asasinii din Dealul Mărului? (II)

are au scos osemintele acelea vechi
— Asociația Foștilor Deținuți
din județul Neamț — au umblat destul
de afle locul, încă din mai. Ves-
cuduse Gh. Hopan din Vulpășești;
Sagna. Apoi a urmat deșumarea
locurilor. Faptele sănt cunoscute. Dr. A.
Lăzărescu, șeful filialei județene
a unei declarat textual: „Întrucât
în groapă cărele de pantaloni
împușcați, avem convingerea că
idicați de acasă noaptea, pe neaș-
te și uciși fără judecată”.

TOM COLECTIV : FRICA

ar fi presupunerile ce s-ar putea
nu orice om, cu atât mai mult
într-un grup de indivizi împușcați —
la vedere, atât de fără grija —
să existe un act și o cauză — a
ele și fictive; sau măcar o ur-
sarului. Iar la vremea aceea, în
direcția din care ar fi putut
ardea — jandarmerie, siguranță
țărănească (încă nu ființă) — cauza
fi decit politică.
Rămâine clar, chiar și după atât
sătire frica. Inoculată tuturor celor
în diverse grade și la diferite
întru că nu se știe cind lucrurile
lau o altă întorsătură, pentru că
— în vremurile acestea tulburi
bune să vorbească și cine nu;
și nici care ar putea fi conse-
nționale ulterioare. Si ciștgă fri-

ca. Si suspiciunea.

Cea mai la indemînă decurgea chiar din
declarațiile mărtorilor. Costache Luchian
„Se zice că erau din Butea. Catolici; se
cunoșteau după flancurile cu vrîste”. Ioan
Tudor: „Nu cunoaștem de unde erau. Bă-
nuiesc că o parte dintr- ei, ar fi fost de
la Butea. Cînd cu colectivizarea asta, ei se
opuncau și sigur că i-o ridicat. Cîlli o ri-
dicat...”.

Dar cei din Butea nu au dispărut. Nici
morti știuți a fi fost aruncați undeva, în
drumul Săcalenilor. Povestea „rebeliunii”
de la Butea, ușor de suprapus în timp pes-
te cea a masacrului din Dealul Mărului
este alta. Tot cu tentă politică — poate
cu implicații mai grave la acea vreme, le-
gate de armele și munitiona din clopotnița
bisericii Răchiteni și de personalitatea
preotului din Butea, Gh. Petri — dar fără
morti. Iată-o:

PISTE FALSE : „COTĂ DE PREOȚI NU DĂM !”

Maria Boghe, 73 de ani, din Butea:
„In '49 a fost: eram gravida cu fie-mea și
aveam o burtă mare... El, și-o vinți neca-
zu' la noi: trei nepți am stat pe șant și-am
păzit părintele. Pe Gh. Petri! Că zicea că
vine să ni-l ridică... Nu știa de ce! Si noi,
tot salul, am dormit pe șant. N-o venit nî-
meni pînă duminică. Duminică a venit o

(Continuare în pag. a III-a)

Camelia FOȘALĂU

CHIAR LAU

ZIAR LIBER
SI
DEMOCRAT

Cine sînt asasinii din Dealul Măru'ui?

lumare din pag. II.

în partid. Nici nu știa ce să se oameni și stricăto. „Să nu ești tu! El — El de la partid este și el multă de-a lor. Dar nu deoarece nu săn căld de cîine, nu de porumb, nu săn căld. Dar cînd de preajă nu săn? — El răzău cu noi în față. De noi: „Unde-i Anton Durău, unde?...” Că era în cînd săcăt măr înțeptat să și nu săn sănădal mare acolo, la prima vedere era asta — domnul Iosif, viața de partid — aceea la oameni, hainele stărite. Eu, părțile Pești. Si cum, văzăci, zic de' ja și noi să duc săn răzăt ca mai înd e acolo? — Sunt, băncile următoare erau săn și po ea o jumătate oameni să se fluca, ca acela, săn și El și erau pe la monument, următoarea cu acela doi. „Las' că Poșta!”, zice, și astăa e fapt, că zice la bătăile”.

Aior: „Au adus ei că oameni vorbit, săn ascunsa în primăvara, în Roman. După săn litoral, dar ei spuneau că ascunsa, au trimis un avion, săn în comun, Erne boji oameni împreună la joc. Cind au vizat săn boji spre biserică! Avioanele

săpăi a stat un ple și-o dat drapel, la răbete roșii. Au venit după aceea militari mulți în masini, au inconjurat tot satul și au puști tunuri chiar în marginea, cu față către sat. În minte că era în 7 august, probație! Dar și noi pasaserem grăpote la întrare.

A venit apoi un ofițer, un colonel cred, cu o masină și-o vorbit. Primos a vorbit, de ce să nu recunoască „Oameni-bani, dumitri-va acasă!”. Nici am zis că nu nu, dum. Să vînă episcopul*, care era locuitor. Să-n zis și-dă, să-n zis: „Po!”. Sărse și, umor cu coata săn la capul. Au dat cu glosașe surbe; căre le-a luat, le-a lăsat. Eu am fugit acasă, tata nu ne lăsa să ne băgăm. Dar cum să nu ne băgăm dacă mărcuiai tot sănătă. Armata se lăuse cu oamenii, vicecăriva erau chiar tare la colonel, aşa că l-am săn părțile săn, săn. Era, în casă cu om de la București, și zis că dacă nu-mi apucat, l-am prins în viață. După acesta au venit ei de la armată, ne-au lăsat, ne-au lăsat, și două și au ieșit anchetări, au ridicat oameni. Trei zile, nu s-a putut intra orfieș din sat, nici după apă.

A doua zi mi l-am adus, pe episcopul Martin Glaser, la locul lui Durăuici, oameni mai bătrâni săn săn și-a cerut interzis de la autorități, au vorbit triste, că n-are să se mai întâmpine, dar cu Durăuici boiu să a rămas; a murit morțit la Sighișoara, în spital. Părțile Pești și săn locuitor

săpăi a venit săn nou în comun, că să-părtă blina cu noi și ne-a linșită în zile aceea. Au ridicat înălți opt oameni — la rebelle, adică și, după aceea, bogății, l-au dat în Băzăgan. S-a întors boiu, aminti Colibricana, nu, că — nici la pușcărie nu ihosă”.

Dacă nu drum bărat. Numai că, dincolo de eroi, sunt și supraviețuitori ai acelor zile, din căr care nu mai su-n-principiu nimic de pierdit, deci pot vorbi.

• Mihaiache — Iorga, 77 ani. „Mădăsa că văză la pășenii în drumul Sileștenilor — primăvara era, ca mergeam după obisnugă. Cînd am ajuns în drum, am vîzut o dîng de șinge. Am coborât cu 10 metri mai la vale. Era o grăpă, cu morți în ea. Eu sun numărul vîrstă: cinci și-am plecat repede de acolo. Oameni vorbiți, în putere, erau. Am vîzut acasă, să mădăse, și, și-vîzut însă Popovici, de la „stat” și cu primăvara și zice: „Hol, în bătrânetă și lăsată și boiu să astupă morți! cefă!”. Am luat bătrânetă și lăsată și lăsată și l-am astupat, că erau dezveliți; astăa era odată. Nu cunosc cine i-o adus, cine i-o impuscat. Popovici nu săn a spus nimic; că

era secretar de partid”.

• Popovici Ioan, 72 de ani. „În acel timp, săi de post era tîrg, major, Luca Dumitru, la „stat” a venit cineva înălțat amintirea cinei — care m-a anunțat că în Dealul Măru'ui, în drumul Crișeniului, săn și morți îngropati pe jumătate. Nu a lăsat prea mult. În legătură cu prevenirea la loc. Am vîzut la peisaj de post și, împreună cu el, m-am deplasat la locul indicat de acea persoană. Din cărere amintește, nici peisaj de post nu și-a desprins a cel morți. Erau la 2-3 metri de drum și nu erau bine încoperiți cu pămîntul; la mijloc nu și vedea spatele. Dînd cărere dat seama că erau oameni cu vîrstă între 25 și 40 de ani. Dejd! groapă, la cărău morți, erau niște laburi, goale de cartuze, prevenind de la un pistol. În „Beretă”. Am sărit și am un paun de laburi goale, părăsite, le-am dat peisajul de post. Morții erau bătrâni! în flăcăile de căstig colorată, tip ungurește, că și cu vestigii. Pistolul „Beretă” de calibrul aceluia era în dotărea jandarmelor, iar cadrele M.A.N., reprezentiv ofițeri, și ieșeau și el, numai cădând selectiv serviciul”.

Există, sigur, o urmă a crimelor. Chiar prezență și că rapile și morții sunt dispăruti. Semnul de întrebare devine altul: cine sunt victimele? De ce nu le reclamă, nici acum, nimeni din post? Nu cunosc venuau dintr-un loc din care, odihnă-intărit, nu te mai cereș nimeni înapoi? Vom văzea.